

Ювілейні дати

До 60-ліття від дня народження професора П.С. Гнатіва

Петру Степановичу Гнатіву, доктору біологічних наук, професору, завідувачу кафедри агрохімії та ґрунтознавства Львівського національного аграрного університету, академіку Лісівничої академії наук України, члену-кореспонденту Наукового товариства імені Шевченка виповнилося 60 років 1 січня 2018 року.

Відомий вчений і талановитий педагог народжений у селі Верхнє Кривче, Борщівського району, що на Тернопіллі. Середню школу закінчив у селі Верхнє Кривче 1975 року. Вищу освіту здобув у 1980 році у Кубанському сільськогосподарському інституті (тепер Кубанський аграрний університет Російської Федерації, м. Краснодар) за спеціальністю "агрономія" з присудженням кваліфікації "учений-агроном".

Творча потуга професора П.С. Гнатіва упродовж усього його трудового життя нерозривно пов'язана з наукою і освітою. У 1980 році після закінчення університету він був скерований за розподілом на посаду головного агронома колгоспу «Перемога» Борщівського району Тернопільської області. Проте керівна посада й виробнича діяльність не викликали захоплення у молодого фахівця і він подався у наукову сферу.

Перші роки наукового зростання професора П.С. Гнатіва були пов'язані з діяльністю Рівненської обласної державної сільськогосподарської дослідної станції (нині Інституту землеробства Західного Полісся НААН України). Зокрема, в 1981 році він був призначений на посаду молодшого наукового співробітника. В 1984 році П.С. Гнатів переведений на посаду старшого наукового співробітника, а в 1989 році – очолив відділ рослинництва, до якого входили також лабораторії захисту рослин та економіки. За цей час він сформувався як зрілий науковець і фахівець в галузі агротехнологій, а також організатор наукового процесу. У 1989 році група науковців під його керівництвом вперше отримала премію за вагомні економічні результати впровадження інтенсивних технологій вирощування цукрових буряків, пшениці ячменю і гороху.

Кандидатську дисертацію у галузі сільськогосподарських наук (спеціальність 06.01.04 – агрохімія) П.С. Гнатів захистив у 1989 році на

спеціалізованій вченій раді при Білоруському НДІ ґрунтознавства й агрохімії (м. Мінськ) на тему «Обоснование оптимальных доз минеральных удобрений и густоты насаждения сахарной свеклы на черноземах малогумусных Западной Лесостепи УССР». Через чотири роки йому присвоюють вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю «Агрохімія».

У 1991 році кандидата наук П.С. Гнатіва доля привела у Львівський лісотехнічний інститут (нині Львівський національний лісотехнічний університет, ЛНЛТУ), де він продовжив свою діяльність на посаді старшого наукового співробітника, займаючись проблематикою урбоекології. У 1992 році він призначений на посаду завідувача лабораторії дендроекології Державного ботанічного саду ЛНЛТУ, а з 1994 року переведений на посаду заступника директора з наукової роботи Державного ботанічного саду із суміщенням посади завідувача відділу інтродукції рослин цієї ж установи.

Починаючи з 2001 року наукова та адміністративна діяльність ювіляра пов'язана з Інститутом екології Карпат НАН України. Спочатку він призначений на посаду старшого наукового співробітника, а згодом – провідного наукового співробітника. Працюючи в Інституті екології Карпат НАН України, він формується як вчений еколог, який досліджує проблеми адаптації деревних рослин до умов урбанізованого середовища. Після багатьох років кропітких досліджень у цій галузі знань йому вдається зробити перші наукові узагальнення і завершити рукопис докторської дисертації. У 2006 році Гнатів П.С. захищає докторську дисертацію на спеціалізованій вченій раді при Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича на тему «Функціональна адаптація деревних рослин до умов урбанізованого середовища на Заході України» (спеціальність 03.00.16 – екологія). У 2007 році доктор наук П.С. Гнатів призначений заступником директора з наукової роботи інституту, але продовжує займатися науковими дослідженнями в відділі екосистемології цієї установи як провідний науковий співробітник.

Новий науково-педагогічний етап у творчій діяльності ювіляра розпочався вже у 2007 році, коли його запросили у Волинський, а нині Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк). Наказом ректора університету доктор наук П.С. Гнатів призначений на посаду професора кафедри ботаніки і садово-паркового господарства, де він пропрацював лише один рік. У 2008 році П.С. Гнатів переходить працювати в Національний аграрний університет (м. Київ) на посаду професора кафедри лісівництва, а згодом, у 2009 році, – в Львівський національний аграрний університет (ЛНАУ) на посаду професора кафедри екології та біології. У 2013 році йому присвоєно вчене звання професора кафедри екології та біології. Дійсним членом Лісівничої академії наук України він обраний у 2017 році. На посаду завідувача кафедри агрохімії та ґрунтознавства ЛНАУ професор П.С. Гнатів обраний у 2018 році, на якій працює дотепер.

Творча діяльність ювіляра в останні роки тісно пов'язана з навчальним процесом. Коло його науково-освітніх інтересів досить широке. Він викладає навчальні дисципліни за напрямками «Екологія та охорона навколишнього середовища», «Економіка довкілля і природних ресурсів» та «Агрономія». Зокрема, він читав навчальні курси «Озеленення населених місць і фітомеліорація», «Агролісомеліорація», «Лісівництво і лісові ландшафти», «Ландшафтна екологія», «Природно-ресурсний потенціал України», «Системний аналіз якості довкілля», а також «Екологічні аспекти використання природних ресурсів». Професор П.С. Гнатів є науковим керівником курсових і дипломних робіт студентів, дисертаційних робіт аспірантів і здобувачів, бере активну участь у роботі екзаменаційних комісій зі спеціальностей ОКР «Бакалавр» і «Магістр».

У 2009 році за ініціативою проф. Гнатіва П.С. на кафедрі екології ЛНАУ відновлена наукова школа з агро- і дендроекології. Ця школа бере свій початок від професора М.Т. Гончара, учнем якого є відомий нині вчений еколог і лісознавець, професор, д.б.н., багаторічний директор Українського НДІ гірського лісівництва НАН України В.І. Парпан і багато інших. Ювіляр бере активну участь у роботі редколегій різних наукових журналів, часто виступає консультантом за програмами докторських дисертацій, а також активно опонує на спеціалізованих вчених радах.

Починаючи з 2015 року професор П.С. Гнатів виконує функції заступника голови спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю 03.00.16 – екологія при ЛНАУ, активно працює над виконанням науково-технічної програми Міністерства освіти і науки України. Це далеко не всі достойні заслуги ювіляра, як вченого, освітянина та успішного організатора наукового та навчального процесів.

Життєвий і професійний шлях ювіляра встелений не тільки радісними сімейними подіями та вагомими професійними здобутками, але й рутинною працею із численними студентами, аспірантами та здобувачами. Професора П.С. Гнатіва завжди виділяють серед інших вчених професіоналізм, прогресивне мислення і новаторство, виваженість у прийнятті рішень, толерантність у стосунках із колегами та готовність прийти на допомогу друзям за фахом у складних життєвих ситуаціях.

За період своєї творчої діяльності професор П.С. Гнатів опублікував понад 250 наукових праць, серед яких 10 наукових монографій та 6 навчальних посібників. Найвагомими та найцитованішими науковими працями є монографії: «Концептуальні засади сталого розвитку гірського регіону» (2007) і «Функціональна діагностика в дендроекології» (2014); підручники й посібники: «Теорія систем і системний аналіз в екології» (2010), «Природні ресурси України» (2012) та «Екотоксикологія» (2014).

Нижче наведено бібліографію найвагоміших публікацій професора П.С. Гнатіва.

- Алексеєнко П.П., Гнатів П.С. Грабоус В.О. та ін. Інтенсивна технологія вирощування цукрових буряків на Рівненщині. Рекомендації. – Рівне: Облполіграфвидав, 1990. – 28 с.
- Гнатів П.С. ЖКУ под сахарную свеклу // Химизация сельского хозяйства. – № 9. – 1989.
- Гнатів П.С. Обработка почвы под сахарную свеклу // Земледелие. – № 4. – 1990.
- Гнатів П.С. Удобрение, гербициды и основная обработка // Химизация сельского хозяйства. – № 8. – 1991.
- Гнатів П. Динаміка клімату у пізньому голоцені й екосистемогенез українського соціуму (від Римської Імперії до Козацької України) // Праці наук. тов-ва ім. Шевченка. – Т. XLVI, Екологічний збірник. – 2016. – С. 45-69.
- Гнатів П. Наукометрія в екології: значення, об'єктивність і комерційний аспект / П. Гнатів, О. Зинюк, В. Бальковський, В. Лихочвор, В. Липчук, І. Шувар, Н. Качмар, Б. Кректун // Вісн. Львів. нац. аграрного ун-ту. Серія: Агрономія. – 2017. – № 21. – С. 6-15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_act_2017_21_4
- Гнатів П. Природне та антропогенне середовища: їхня суть і методологія наукового пізнання // Праці наук. тов-ва ім. Шевченка. – Т. XXXIII, Екологічний збірник. – 2014. – С. 270-280. – http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pntsh_ek_2014_39_26.pdf
- Гнатів П.С. Біоіндикація екоотів за спектром хімічного складу сухої речовини листків дерев // Наук. вісн. Чернівець. ун-ту: Зб. наук. праць. – Вип. 416: Біологія. – Чернівці: Рута, 2008. – С. 249-255.
- Гнатів П.С. Вирощування цукрових буряків // Науково обґрунтована система ведення землеробства на основі технологічних стандартів в сільськогосподарських підприємствах Ровенської області. – Артюшов А.Н., Архангельский В.А., Балан А.Г. та ін. – Рівне-Мінськ, 1988. – С. 146-154.
- Гнатів П.С. Вирощування цукрових буряків // Науково обґрунтована система ведення господарства на основі технологічних стандартів в колгоспах і радгоспах Ровенської області. – Артюшов А.Н., Архангельский В.А., Бушинська М.В. та ін. – Рівне-Мінськ, 1986. – С. 95-105.
- Гнатів П.С. Вирощування цукрових буряків // Типові технологічні процеси вирощування с.-г. культур. – Голяка І.Г., Ліщишин М.І. та ін. – Рівне: Облполіграфвидав, 1984.
- Гнатів П.С. Динаміка біотичної різноманітності та сучасні загрози доквіллію: Україна і світовий досвід // Наук. праці ЛАНУ. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2008. – Вип. 6. – С. 125-128.
- Гнатів П.С. Динаміка пропорцій метаболітів у листках дерев як показник адаптивних реакцій // Наук. праці ЛАНУ. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2010. – Вип. 8. – С. 122-129.
- Гнатів П.С. Екосистемогенез голоцену й етногенез Тернопільського Поділля // Наукові засади природоохоронного менеджменту екосистем Каньйонового Придністров'я: матеріали Першої міжнар. наук.-практ. конф. присвяченої сторіччю ботанічних досліджень у регіоні (11-12 вересня 2014 р. м. Заліщики). – Львів: Ліга-Прес, 2014. – 2014. – С. 149-154.
- Гнатів П.С. Природні ресурси: проблеми збереження і використання // Наук. праці Лісівничої академії наук України. – 2014. – Вип. 12. – С. 277-283. – [Електронний ресурс] Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nplanu_2014_12_42.pdf.

- Гнатів П.С. Трансформованість рослинного покриву та різноманітність гірських лісів Львівщини // Лісівництво і агролісомеліорація. – Харків: УкрНДІЛГА, 2009. – Вип. 115. – С. 240-244.
- Гнатів П.С. Функціональна діагностика в дендроекології. – Львів: Вид-во Камула, 2014. – 336 с.
- Гнатів П.С., Гринчак М.М. Стан рослинного покриву і втрати екологічного потенціалу наземних екосистем у гірському регіоні Львівщини у зв'язку з їхніми середовищестабілізаційними функціями // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – К.: НУБіП України, 2009. – № 135. – С. 13-21.
- Гнатів П.С., Дацко Т.М., Шовган А.Д., Лопотич Н.Я. Захист довкілля, екобезпека та суспільна свідомість як системна функція соціуму // Наук. праці Лісівничої академії наук України. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2016. – Вип. 14. – С. 191-197.
- Гнатів П.С., Капрусь І.Я., Хірівський П.Р., Зинюк О.Д., Кректун Б.Я., Бучко А.М., Зеліско О.В., Панас Н.Є., Лопотич Н.Я., Онисковець М.Я. Екологія та середовищезнавство як науки і спеціальності // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія, № 3. – 2018 р.
- Гнатів П.С., Кулачковський Р.І. Моделювання географічної ситуації у гірському регіоні Львівщини засобами геоінформаційних систем // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – К.: НУБіП України, 2009. – № 128. – С. 235-243.
- Гнатів П.С., Нечай О.С., Хірівський П.Р., Капрусь І.Я., Бучко А.М. Становлення і сучасна концепція екології людини // Вісн. проблем біології і медицини. – Полтава: 2018. – Вип. 1, т. 1(142). – С. 11-15.
- Гнатів П.С., Смаль О.В., Лисак Г.А. Адаптивні реакції дуба звичайного та багрянника японського в урболандшафтах Львівського східного району Пасмового Побужжя // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. Серія: Лісівництво та декоративне садівництво. – 2016. – Вип. 255. – С. 89-100. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_lis_2016_255_12
- Гнатів П.С. Екосистеми і системний аналіз / П.С. Гнатів, В.В. Снітинський, О.С. Нечай, О.Д. Зинюк, Т.В. Пасічник, О.В. Зеліско // за ред. П.С. Гнатіва і В.В. Снітинського. – Львів: Колір ПРО, 2017. – 416 с.
- Гнатів П.С., Хірівський П.Р., Бучко А.М. Токсикологічна безпека довкілля – актуальне питання сьогодення // Наук. вісн. ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – Т. 14, № 2 (52), ч. 3. – 2012. – С. 42-46.
- Гнатів П.С., Хірівський П.Р., Панас Н.Є. Актуальність екоотоксикологічної освіти для сталого розвитку // Наук. вісн. НЛТУ України. – Вип. 21. 17. – 2011. – С. 356-360.
- Гнатів П., Лопотич Н. Аналіз стану рекреаційної інфраструктури гірської Львівщини // Вісн. Львів. нац. аграр. ун-ту: агрономія. – Львів: Львів. нац. аграр. ун-т, 2012. – № 16. – С. 25-31.
- Гнатів П., Нечай О., Хоботна І. Трансформація довкілля і репродукційне здоров'я людини // Укр. журн. медицини, біології та спорту. – Т. 3, № 2 (11). – 2018. – С.250-256.
- Голубець М.А., Гнатів П.С. Фундаментально про екологію, середовищезнавство, охорону природи, охорону довкілля та геосоціосистемологію // Екологія та ноосферологія. – Т. 18. – 2007. – № 1-2. – С. 7-15.
- Голубець М.А., Гнатів П.С., Козловський М.П. та ін. Концептуальні засади сталого розвитку гірського регіону. – Львів: Поллі, 2007. – 288 с.

- Демків О.Т., Кагало О.О., Лобачевська О.В., Марискевич О.Г., Царик Й.В., Баїк О.Л., Беднарська І.О., Білонога В.М., Гнатів П.С. та ін. Роль природних екотипів рослин у формуванні біорізноманіття та стійкості фітосистем до несприятливих умов / Ред. О.Т. Демків та ін. – Львів: ІЕК НАН України, 2011. – 180 с.
- Екологічний потенціал наземних екосистем / М.А. Голубець, Б.О. Крок, М.П. Козловський, А.-Т.В. Башта, П.С. Гнатів та ін. – Львів: Поллі, 2003. – 115 с.
- Проневич В.А., Якубовська В.В., Гнатів П.С. Баланс поживних речовин в спеціалізованих сівозмінах Лісостепу Рівненської області // Вісн. сільськогоспод. науки. – № 2. – 1985.
- Тонкаль Е.А., Гнатів П.С. Влияние минеральных удобрений и густоты стояния на время созревания и продуктивности сахарной свеклы // Технические культуры. – № 6. – 1989.
- Тонкаль Е.А., Гнатів П.С. Оптимальная густота и минеральные удобрения // Сахарная свекла. – № 7. – 1987.
- Тонкаль Е.А., Гнатів П.С. Оптимизация доз минеральных удобрений и густоты растений в зависимости от сроков уборки сахарной свеклы // Технические культуры. – № 8. – 1987.
- Тонкаль Е.А., Гнатів П.С. Рациональные дозы и соотношения удобрений // Сахарная свекла. – № 12. – 1986.

Друзі та колеги щиро вітають професора Гнатіва П.С. з достойно набутим ювілеєм і зичать йому міцного здоров'я, натхнення для нових звершень і творчого довголіття у широкому колі однодумців та послідовників!

*Капрусь І.Я., Климишин О.С., Малиновський А.К.,
Третяк П.Р., Чернобай Ю.М.*